

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

YTTRANDE
2021-05-06

Ärendenummer:
NV-02502-21

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Naturvårdsverkets yttrande över PM Utkast till rapport om hur Sverige genomför Århuskonventionen (M2020/00428)

Sammanfattning

Naturvårdsverket föreslår att ett antal tillägg och justeringar görs i utkastet till rapport gällande Artikel 4, Tillgång till miljöinformation och Artikel 5, Insamling och spridning av miljöinformation.

Ställningstagande och skäl

Artikel 4, Tillgång till miljöinformation

Under rapportutkastets rubrik 8 "Hinder som uppstått i genomförandet av artikel 4" alternativt rubrik 9 "Ytterligare information om den praktiska tillämpningen av bestämmelserna i artikel 4" – föreslår Naturvårdsverket ett tillägg avseende praktiska erfarenheter av offentlig förvaltnings tillhandahållande av miljöinformation på digital form, med lydelsen:

"I transitionen mot ett digitalt samverkande samhälle bedöms dagens regleringar i Tryckfrihetsförordningen (2 kap. 15 § Rätten att ta del av allmänna handlingar), Förvaltningslagen (6§ Service, 7§ Tillgänglighet) och Myndighetsförordningen (6§ Allmänna uppgifter) inte alltid vara starka nog för att i praktiken resultera i ett digitalt utlämnande av miljöinformation på begäran, eller digital publik spridning av miljöinformation.

Att definitionen av begreppet miljöinformation bara återfinns i Lag (2005:181) om miljöinformation hos vissa enskilda organ, har fått till följd att det saknas en bred förvaltningsgemensam förståelse för vad som utgör miljöinformation, vilka aktörer som hanterar miljöinformation och vad det medför för skyldigheter för aktörerna.

Sammantaget har detta resulterat i att myndigheter gör sina egna tolkningar av vilka delar av myndighetens informationstillgångar som utgör miljöinformation

- och hur konventionens krav på allmänhetens tillgång till miljöinformation ska tolkas.

Inte sällan stödjer sig myndigheter på Tryckfrihetsförordningen (2 kap. 16§ Kopior av allmänna handlingar¹) för att inte behöva lämna ut/sprida all offentlig miljöinformation på ett digitalt format.”

Artikel 5, Insamling och spridning av miljöinformation

Under rapportutkastets rubrik 11 ”Artikel 5 – Insamling och spridning av miljöinformation” föreslår Naturvårdsverket nedanstående förändringar och tillägg.

I stycket ”(i) det finns miljöinformation hos myndigheterna och att myndigheterna uppdaterar miljöinformationen” föreslås ett inledande tillägg med följande lydelse infogas:

Miljöinformation finns hos myndigheterna både i form av ostrukturerad information (som läsvänlig löptext i dokument) och som strukturerad information (som sökbara uppgifter/data). Bärare av informationen kan vara analoga (till exempel en pappershandling, ett bibliotekskort) eller digitala (till exempel ett elektroniskt dokument i form av en PDF-fil, en databas med dataposter).

Myndigheterna åläggs i sakförfattning skyldigheter att hantera information genom att hålla och förvalta listor, förteckningar, register och samlingar – samt genom att till exempel inhämta/ta emot, förvara, upprätta, lämna ut, tillgängliggöra, rapportera, sprida och utbyta handlingar, information, uppgifter och data.

I stycket ”(ii) det finns ett fortlöpande informationsflöde till myndigheterna” bör de två sista styckena om Konsumentverket och Tillväxtverket flyttas bort då de inte avser inhämtning - utan spridning av miljöinformation.

I stycket ”(iii) lämplig information genast sprids i nödsituationer” bör ett tillägg med följande lydelse infogas:

”I den svenska luftkvalitetsförordningen (2010:477)² åläggs kommuner respektive Naturvårdsverket ansvar för att larma och informera allmänheten, andra utpekade myndigheter och institutioner – i det fall tröskelvärden för svavel-, kvävedioxid respektive ozon överskrids, eller antas komma att överskridas. Informationen till allmänheten ska ske genom press, radio, tv, Internet eller på annat lämpligt sätt.”

¹ 16 § Den som önskar ta del av en allmän handling har även rätt att mot en fastställd avgift få en avskrift eller kopia av handlingen till den del handlingen får lämnas ut. En myndighet är dock inte skyldig att i större utsträckning än vad som följer av lag lämna ut en upptagning för automatiserad behandling i annan form än utskrift.

²43-44 §§ Luftkvalitetsförordning (2010:477)

I stycket ”(b) När det gäller punkten 2 – åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att sättet på vilket myndigheterna gör miljöinformation tillgänglig för allmänheten är öppet och att miljöinformationen verkligen finns tillgänglig” föreslås en omstrukturering där det via rubriker särskiljs på tillgänglig i betydelsen åtkomlig och tillgänglig i betydelsen förståelig (se till exempel sista stycket på sidan 24).

I stycket ”(c) När det gäller punkten 3 – åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att miljöinformation i ökad utsträckning görs tillgänglig i digitala databaser som är lätt åtkomliga för allmänheten” föreslås att ett inledande tillägg med följande lydelse infogas:

”I Sverige pågår en utveckling mot ett digitalt ekosystem där myndigheter, företag och andra aktörer samverkar i värdenätverk, och utbyter information, över en nationell förvaltningsgemensam digital infrastruktur. Grundtanken är att aktörer på alla nivåer (lokal/regional/nationell) ska tillgängliggöra sin information och tillhandahålla den för betrodda konsumenter via tekniska tjänstegränssnitt (applikationsprogrammeringsgränssnitt, API).

Alla berörda aktörer har inte egen förmåga att utveckla och vidmakthålla de tekniska lösningar som krävs – varför det uppkommit ett behov av att berörda aktörer hjälper varandra.

Utifrån detta har olika juridisk/tekniska mönster vuxit fram som möjliggör digital samverkan mellan aktörer - utifrån respektive aktörs ansvar för verksamhet, information och tekniska lösningar.

Kontentan är att aktörer utan egen teknisk förmåga på detta sätt kan tillgängliggöra, och sprida, sin information till konsumenter via tekniska lösningar som tillhandahålls av en annan aktör.

Att en myndighet tillhandahåller tekniska lösningar som ger åtkomst till andra informationsansvariga myndigheters information är i sig inte nytt – den officiella statistiken från statistikansvariga myndigheter som tillhandahålls ur statistikdatabasen på SCB:s webbplats och INSPIRE-datamängderna från informationsansvariga myndigheter som tillhandahålls på Lantmäteriets geodataportal är två exempel.”

Därutöver föreslås att stycket om Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) på sidan 30 kompletteras med en kort text om DIGG:s Öppna-data-uppdrag som innebär publikt tillgängliggörande av öppna data från offentlig sektor via dataportal.se.

Under rapportutkastets rubrik 12 ”Hinder som uppstått i genomförandet av artikel 5” alternativt rubrik 13 ”Ytterligare information om den praktiska tillämpningen av bestämmelserna i artikel 5” - föreslås två tillägg avseende praktiska erfarenheter av offentlig förvaltnings insamling och spridning av miljöinformation, med lydelserna:

”Den svenska förordningen om digitalt inhämtande av uppgifter från företag (2018:1264)³ bedöms inte alltid i praktiken ge tillräcklig rättslig grund för samordning av inhämtande, och efterföljande utbyte, av uppgifter från/med företag, vilket innebär att OnceOnly-principen sällan uppfylls.

Detta får även till följd att det blir svårare att tillhandahålla ett samlat digitalt kundmöte med företag inom ramen för Sveriges realisering av EU-förordningen om en digital ingång (SDG-förordningen). ”

Respektive:

”Miljöinformation kan ha skriftlig form, bild- eller ljudform, elektronisk eller annan materiell form. Strukturerade, maskinbearbetbara uppgifter (data) är en viktig samhällsresurs som väl hanterad och flitigt använd bidrar till en bättre miljö genom att ge underlag för uppföljning, analys, förståelse, beslut och agerande. Miljödata ska vara lätt tillgängliga, enkla att använda och effektivt förvaltade (fotnot till miljödatastrategin). I transitionen mot ett digitalt samverkande samhälle där data utbyts i en digital infrastruktur behöver fysiska pappersdokument, och elektroniska dokument i låst form (framförallt pdf-format), i allt större utsträckning ersättas av strukturerade, maskinbearbetbara uppgifter (data).”

Beslut om denna skrivelse har fattats av ställföreträdande generaldirektör Kerstin Cederlöf.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit biträdande avdelningschefen Marcus Carlsson Reich, föredragande, samt handläggarna Thérèse Nordenvall och Anders Hallberg.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Kerstin Cederlöf

Marcus Carlsson Reich

Kopia till:

cecilie.windspoll@regeringskansliet.se.

³ 5 § En myndighet ska, när det är lämpligt, samordna sitt inhämtande av uppgifter från företag med andra myndigheter så att företagets uppgiftslämnande begränsas.

6 § När en myndighet utvecklar ett system för inhämtande av uppgifter från företag, ska det utformas så att företagets uppgiftslämnande och därmed sammanhängande kommunikation med företag som huvudregel sker digitalt...